

Досудове врегулювання за допомогою ШІ: межі, гарантії та доступ до правосуддя

Автор: Берназюк Ян

Організація: Верховний Суд

Видання: Конституціоналіст · 2026

Дата публікації: 2026-05-27

Постійна адреса:

<https://constitutionalist.com.ua/dosudove-vrehuliuvannia-za-dopomohoiu-shi-mezhi-harantii-ta-dostup-do-pravosuddia/>

Відомості про матеріал

НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА СУДДІВ УКРАЇНИ

Програма підготовки помічників суддів та підвищення їхньої кваліфікації

22 травня 2026 року

Ян БЕРНАЗЮК,

суддя Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду,

доктор юридичних наук, професор

Зміст

- 1 Конституція України: доступ до суду і досудовий порядок урегулювання спору
- 2 Досудове ШІ-врегулювання: можливості та ризики
- 3 Міжнародні стандарти: прозорість, пояснюваність та людський контроль
- 4 Високоризикові ШІ-системи у правосудді та ADR/ODR
- 5 Українська модель допустимого використання ШІ: Кодекс суддівської етики та Коментар до нього, Положення ВС
- 6 Висновки
- 7 Додаткові джерела

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

- Стаття 124.
- Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.
- Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються.
- Юрисдикція судів поширюється на будь-який юридичний спір та будь-яке кримінальне обвинувачення. У передбачених законом випадках суди розглядають також інші справи.
- Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору.

Annex III: High-Risk AI Systems Referred to in Article 6(2). EU Artificial Intelligence Act

- До високоризикових належать системи ШІ, призначені для використання судовим органом або від його імені з метою допомоги у дослідженні й тлумаченні фактів і права та застосуванні права до конкретних обставин. До цієї ж категорії належать системи ШІ, які використовуються подібним чином в альтернативному вирішенні спорів.
- ШІ в ODR або досудовому врегулюванні не є звичайним цифровим сервісом, якщо він допомагає застосовувати право до конкретного спору. Така система потребує підвищених гарантій прозорості, людського контролю, якості даних і захисту сторін.

Draft Guidelines on the implementation of the transparency obligations for certain AI systems under Article 50 of Regulation (EU) 2024/1689 (the ‘AI Act’)

- Використання генеративного ШІ в судових системах має ґрунтуватися на принципах прозорості, пояснюваності алгоритмічних міркувань, правової визначеності та ефективного людського нагляду.
- Коли ШІ пропонує сторонам варіант мирової угоди або прогнозує перспективи судового розгляду, така рекомендація повинна бути повністю прозорою. Користувачам має бути зрозуміло: на яких даних ґрунтується висновок, які правові критерії враховано та які обмеження має цей результат. «Непояснюваний ШІ» (ефект чорної скриньки) у досудовому врегулюванні створює ризик прихованого процедурного примусу, особливо щодо слабшої сторони спору.

The Human Line: Safeguarding Rights and Democracy in the AI Era: meeting report

- Непрозорє використання ШІ створює фундаментальний виклик: відсутність пояснюваності може призвести до відсутності можливості оскарження, що перешкоджає доступу до правосуддя та праву на ефективний засіб захисту. Особи завжди повинні мати право оскаржити рішення, ухвалені машинами, а людський нагляд залишається ключовим для безпечного використання ШІ.
- Для досудового врегулювання спорів це означає, що ШІ не може бути «чорною скринькою», яка непомітно впливає на позицію сторін або результат примирення. Будь-яка рекомендація чи оцінка ШІ має бути зрозумілою, перевірюваною та підконтрольною людині.

HUDERIA - Methodology and Model: Human Rights, Democracy and the Rule of Law Impact Assessment of Artificial Intelligence Systems

- HUDERIA пропонує структурований підхід до оцінки ризиків і впливу систем ШІ, спеціально орієнтований на захист і просування прав людини, демократії та верховенства права. Вона допомагає публічним і приватним суб'єктам виявляти та усувати ризики й впливи протягом усього життєвого циклу ШІ-систем.
- Для досудового врегулювання спорів це означає, що ШІ-платформа має оцінюватися ще до впровадження: кого вона може зачепити, які права обмежити, чи не посилить нерівність сторін. Такий підхід зміщує акцент із технічної ефективності на правову безпеку і довіру до цифрового правосуддя.

OECD. Recommendation of the Council on Artificial Intelligence. OECD Legal Instruments. OECD/LEGAL/0449

- Суб'єкти ШІ повинні поважати верховенство права, права людини, демократичні та людиноцентричні цінності протягом усього життєвого циклу системи ШІ. Вони також повинні забезпечувати прозорість і відповідальне розкриття інформації, щоб особи розуміли взаємодію із ШІ, його можливості, обмеження та могли оскаржити результат, який негативно на них впливає.
- Для досудового врегулювання спорів це означає, що ШІ-платформа має бути не лише ефективною, а й зрозумілою, контрольованою та підзвітною. Якщо система пропонує правовий висновок, прогноз або варіант угоди, сторона повинна розуміти його походження, межі та мати можливість поставити його під сумнів.

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

- Допустимі сфери використання ШІ:
- переклад мови або доказів, голосовий диктант та послуги транскрипції
- підготовка документів (включаючи аналітичні довідки у справах), оцінка доказів за допомогою технології електронного розкриття (e-disclosure)
- ідентифікація та аналіз характеристик сторін судового процесу для виявлення бар'єрів у доступності для сторін, які мають специфічні характеристики або вразливості
- ефективне сортування справ, ідентифікація проваджень, які потенційно придатні для спрощених або скорочених процедур, що дозволяє обробляти їх автоматично
- надання сторонам рекомендацій щодо відповідних форм врегулювання спору
- застосування інструментів електронних переговорів (e-negotiation) або електронної медіації (e-mediation)
- прогнозування потенційного результату провадження для сприяння врегулюванню спору.

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

- 8. ідентифікація, групування та управління пілотними справами та/або масовими позовами
- 9. пришвидшення та більш економічно ефективний правовий пошук, а також підготовка судових рішень
- 10. визначення релевантних доказів, а також надання шаблонів судових документів шляхом вилучення інформації зі справ
- 11. надання суддям оцінки суті справи та/або прогнозованих результатів провадження як засіб допомоги суддям в оцінці їхніх висновків
- 12. інтелектуальні інструменти правових досліджень, що посилюють здатність аналізувати складні правові бази, включаючи статuti та адміністративні акти, а також європейську, національну та порівняльну юриспруденцію
- 13. автоматизований розподіл справ між суддями на основі критеріїв, погоджених судовою владою
- 14. моніторинг дотримання процесуальних норм, автоматичні нагадування суддям та сторонам про майбутні процесуальні строки

Speech by the Chancellor of the High Court: Legal professional privilege in the age of AI (Judiciary of England and Wales)

- Суддя, який бажає використовувати будь-яку систему ШІ, повинен користуватися лише тією системою, у безпечності якої він упевнений. Завантаження конфіденційних документів у відкритий ШІ-інструмент, такий як ChatGPT, може означати розміщення цієї інформації в публічному домені, порушення конфіденційності клієнта та втрату правового привілею.
- ODR-платформи та ШІ-асистенти можуть працювати з доказами, персональними даними й переговорними позиціями сторін. Тому використання ШІ допустиме лише за умови захищеного середовища, збереження конфіденційності та неможливості використання введених даних для навчання відкритих моделей.

Chief Justice Sundaresh Menon: Opening Keynote at the Asia-Pacific (APAC) Legal Congress 2026. Corporate Counsel: Shepherds in an Age of Generative AI

- Метою впровадження ШІ має бути розширення нашої спроможності виконувати роботу вищого рівня та більшого впливу, а не прикриття для відмови від власної правової оцінки. Визначальним буде не сама технологія, а людина, яка застосовує своє судження і вирішує: діяти на автопілоті чи залишатися водночас другим пілотом і капітаном.
- ШІ може бути корисним допоміжним інструментом у структуруванні позицій, аналізі ризиків і підготовці варіантів угоди. Але остаточне волевиявлення сторін, оцінка справедливості компромісу та відповідальність за правові наслідки мають залишатися за людиною.

Ukraine: Artificial Intelligence Readiness Assessment Report. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2026

- 1-ше місце у світі за Індексом електронної участі ООН (E-Participation Index) у 2024 році — Україна стала лідером у залученні громадян до демократичних процесів через цифрові інструменти.
- 5-те місце в Індексі онлайн-послуг ООН (Online Services Index) у 2024 році — підйом на 97 позицій з 2018 року.
- 40-те місце серед 195 країн у Government AI Readiness Index 2025 від Oxford Insights — підйом на 14 позицій за один рік, (підкріплено рекордним показником цифровізації державних послуг — 99,63%).

Ukraine: Artificial Intelligence Readiness Assessment Report. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2026

- Україна перебуває на етапі формування основ врядування ШІ, готуючись до європейської інтеграції та ратифікації Рамкової конвенції Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права. Відсутність комплексної системи врядування ШІ залишає прогалини у гарантіях для осіб, які взаємодіють із системами ШІ.
- Досудові ШІ-системи, особливо у сфері публічних послуг або судової інфраструктури, потребують не лише технічного впровадження, а й чітких правових меж. Без таких меж ODR може перетворитися з інструменту доступу до правосуддя на непрозору перешкоду у доступі до суду.

AI Act: deal on simplification measures, ban on “nudifier” apps (07.05.26)

- Європейський Парламент і Рада погодили відтермінування застосування окремих обов'язків щодо високоризикових систем ШІ, щоб уникнути правової невизначеності. Водночас обов'язки щодо водяних знаків для контенту, згенерованого ШІ, мають застосовуватися з 2 грудня 2026 року.
- ЄС поєднує гнучкість у впровадженні ШІ-регулювання з жорсткою вимогою прозорості контенту, створеного або зміненого за допомогою ШІ. У досудовому врегулюванні спорів маркування ШІ-контенту допомагає сторонам розуміти походження проєктів угод, резюме позицій чи правових пояснень.

«Агентивна держава» в Дії: як ШІ-асистенти замінюють бюрократію персональним сервісом

- Для державного сектору обираємо лише контрольованих агентів, адже штучний інтелект має залишатися інструментом у руках людини. Штучний інтелект лише пропонує варіанти, а остаточне рішення залишається за людиною — так ми уникаємо ризику помилок системи.
- Для досудового врегулювання спорів ця логіка є ключовою: ШІ може допомагати формувати варіанти примирення, структурувати позиції сторін або готувати проєкти документів. Але остаточне рішення сторін і процесуальний контроль не можуть бути делеговані ШІ.

Кодекс суддівської етики (Стаття 16)

- Використання суддею технологій штучного інтелекту є допустимим, якщо це:

- не впливає на незалежність та неупередженість судді,
- не стосується оцінки доказів,
- не стосується процесу ухвалення рішень,
- не порушує вимог законодавства.

Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14

- організація та систематизація доказів, наприклад, створення хронології подій на основі документів, індексація великих масивів текстових доказів для полегшення пошуку, виявлення дублікатів
- аналіз структурованих даних: наприклад, аналіз фінансових транзакцій на предмет нетипових операцій у справах про економічні злочини
- виявлення певних об'єктів на фото- чи відеоматеріалах (наприклад, розпізнавання облич або номерних знаків) (при цьому висновок про значення цього об'єкта робить суддя)
- ефективне оброблення великих обсягів інформації, знаходження тенденцій, виявлення зв'язків
- пошук релевантної практики (як допоміжна функція)

Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14

- Оцінка доказів не може бути делегована ШІ
- ШІ не може визначати результат справи (наприклад, рішення про задоволення)
- ШІ не може здійснювати юридичну кваліфікацію фактів
- Суддя не може використовувати ШІ для визначення пріоритетності чи достовірності доказів
- Заборонено автоматизоване визначення достовірності чи важливості доказів
- Заборонено тлумачення права та ухвалення рішень
- Заборонена підготовка мотивувальної частини рішень без контролю з боку судді
- Заборонено делегування ухвалення рішення ШІ, оскільки це означало б відмову від суддівської функції та відповідальності

Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117)

- узагальнення судової практики з метою забезпечення її єдності
- аналіз судових рішень із метою виявлення системних причин виникнення спорів (превентивне правосуддя) та підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства
- наповнення Базы правових позицій Верховного Суду
- аналіз та узагальнення великих обсягів даних на основі відкритих джерел інформації
- підготовка аналітичних документів і звітів
- автоматизація повторюваних робочих процесів, візуалізація даних у вигляді графіків і діаграм тощо
- створення та поширення інформації про діяльність Верховного Суду, сприяння веденню вебсторінок Верховного Суду в соціальних мережах
- створення чат-ботів, зокрема, для забезпечення зворотного зв'язку з відвідувачами Верховного Суду й учасниками судових процесів

- добір матеріалів для саморозвитку, підвищення кваліфікації та професійного навчання
- пошук нових ідей та підходів до організації робочих процесів
- переклад документів з іноземних мов
- виконання суто технічних завдань (наприклад, перевірка граматики, форматування тексту, транскрибування)

Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117)

- ШІ не може замінити професійну діяльність працівника (його критичне мислення, фахове судження, правову кваліфікацію та прийняття остаточного рішення)
- забороняється використовувати загальнодоступні технології ШІ для роботи з інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією)
- забороняється опрацювання документів, які містять відомості, що охороняються законом, у тому числі таємницю ухвалення судового рішення та інформацію із закритого судового засідання
- забороняється автоматичне створення проєктів рішень та будь-яких інших процесуальних документів, що ухвалюються у межах судового провадження
- забороняється прогнозувати індивідуальні рішення суддів у конкретних справах
- забороняється опрацювання матеріалів судової справи, що містять персональні дані
- забороняється аналіз та моніторинг поведінки працівників
- забороняється завантажувати службові документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, у тому числі персональні дані суб'єктів звернення або учасників процесу, банківську таємницю, адвокатську таємницю тощо

Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178)

- розпізнавання текстів завантажених в Систему документів, їх класифікація
- виявлення в текстах документів інформаційних сутностей, що можуть мати юридичне значення, деперсоналізація та маскування конфіденційної інформації
- стенограма судових засідань та службових нарад, інші перетворення мовлення в текст
- озвучування текстів судових рішень, інших документів на запит користувача, озвучування елементів інтерфейсу Системи, зокрема для людей з порушенням зору
- узагальнення вмісту документів, перевірка вмісту на наявність змістових, граматичних, орфографічних, пунктуаційних помилок
- перевірка актуальності норм законодавства, на які посилається автор документа
- автоматичний переклад документів

Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178)

- 8. контекстний семантичний пошук релевантних документів, підбір судової практики
- 9. рекомендація методології дослідження матеріалів та розгляду судової справи
- 10. генерація проєктів процесуальних документів
- 11. виявлення девіацій під час розгляду судової справи, зокрема ігнорування контексту, поданих доказів та аргументів, відхилення від судової практики
- 12. надання базової правової допомоги користувачам

- 13. підбір оптимальної моделі розгляду справи
- 14. віртуальний аватар-асистент на базі технологій штучного інтелекту
- 15. максимальна підтримка та супровід користувача без спеціальної підготовки на всіх етапах процесуальної взаємодії з судами

Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary

- кінцева відповідальність за судові рішення має залишатися за людьми; ШІ повинен підтримувати, а не замінювати суддів
- ухвалення рішень повинно — явно та неявно — здійснюватися лише суддями
- ухвалення рішень не може бути делеговане технології або здійснюватися за допомогою неї
- технологія не повинна втручатися у сферу правосуддя
- технологія не повинна перешкоджати критичному мисленню суддів, оскільки це може призвести до стагнації правового розвитку
- технологія, зокрема, не повинна використовуватися для прогнозування рішення конкретного судді
- використання ШІ для прийняття рішень як заміни людським рішенням (не входить в обсяг допустимого використання технологій)
- використання інструментів як заміни власному правовому дослідженню судді може підірвати здатність окремого судді досліджувати та приймати рішення

Opinion № 28 (2025) of CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice

- допоміжні технології мають використовуватися лише для підтримки та зміцнення верховенства права
- використання ШІ та інших допоміжних технологій для пом'якшення робочого навантаження та стресу суддів
- ШІ може бути корисним для збільшення кількості справ, які судді здатні розглянути протягом певного проміжку часу

Opinion № 28 (2025) CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice

- допоміжні технології не повинні використовуватися для прогнозування або заміни процесу прийняття рішень окремим суддею
- судді не повинні вдаватися до покладання на технології без застосування необхідного нагляду за прийняттям рішень щодо результатів, вироблених використаною технологією
- судді не повинні покладатися на технології без проведення належних перевірок для виявлення потенційних галюцинацій ШІ, які вони можуть містити
- неналежне використання цих технологій може вплинути на якість виконаної роботи, якщо воно призводить до втрати суддівської автономії та контролю
- захист належних умов праці суддів є критично важливим для ефективного та відповідального використання ШІ та інших допоміжних технологій, щоб уникнути недоречного надмірного покладання на них

ВИСНОВКИ

- ШІ у досудовому врегулюванні може розширювати доступ до правосуддя лише тоді, коли він допомагає сторонам краще зрозуміти спір, варіанти примирення та правові ризики, але не створює додаткову непропорційну перешкоду у доступі до суду.
- Будь-яка рекомендація від ШІ щодо врегулювання спору має бути прозорою, перевірюваною, пояснюваною та оскаржуваною; сторона повинна знати, що взаємодіє із ШІ, на яких даних ґрунтується результат і які його обмеження.
- Оцінка доказів, правова кваліфікація фактів, визначення результату справи та ухвалення судового рішення не можуть бути делеговані ШІ; технологія допустима лише як допоміжний інструмент, що не підміняє суддівське переконання, людський контроль і персональну відповідальність судді.

Додаткові джерела

- 1. Берназюк Ян. Штучний інтелект та система правосуддя України: результати співпраці у році, що минув <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spiivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>
- 2. Берназюк Ян. Наукові надбання як основа для наступних кроків на шляху інтеграції штучного інтелекту в систему правосуддя <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliakhu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
- 3. Берназюк Ян. Цифрова ера правосуддя: роль ШІ у забезпеченні єдності судової практики в Україні <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
- 4. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence and the Judicial system of Ukraine: results of cooperation in the past year <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
- 5. Берназюк Ян. Штучний інтелект і його використання для забезпечення єдності судової практики як складової довіри до суду // Слово Національної школи суддів України. – 2024, № 2(49), С. 16-35 https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
- 6. Берназюк Ян. Ера ШІ й роль верховних судів у цифровій трансформації правосуддя // Юридична газета. № 4 (792). - С. 16-18. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
- 7. Bernaziuk Ian. Artificial Intelligence in the Ukrainian Judiciary: Charting the Course Under the Digital Gavel <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
- 8. Bernaziuk Ian. Benchmarking Justice: Can AI Uphold the Rule of Law? <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
- 9. Берназюк Ян. Правосуддя майбутнього: збереження незалежності та людяності в еру ШІ https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/161.%20Future_justice_independent_humane%20AI-era_bernaziuk%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE.pdf
- 10. Берназюк Ян. Межі втручання у приватне життя в умовах загроз національній безпеці: стандарти і виклики для правосуддя https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
- 11. Берназюк Ян, Фонова Олена. Правосуддя 2035: між правом і кодом. Випуск № 18 подкастів НШСУ https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAl5p5KP3tY_G
- 12. Штучний інтелект у роботі адвоката та судовому процесі: можливості, межі, відповідальність <https://youtu.be/-qJ2FCeOEWW>
- 13. Коментар до статті 16 (використання суддею технологій ШІ) Кодексу суддівської етики <https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnohij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>

- 14. Bernaziuk Ian Integration of AI into the Justice System of Ukraine: Normative Boundaries, Technological Sovereignty, and Case-Law https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/182_Integration_AI_into_Ukraine%E2%80%99s_Justice_System_bernaziuk.pdf
- 15. Bernaziuk Ian Educational and Practice-Oriented Initiatives: Preparing the Judiciary of Ukraine for the Age of AI https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/183_Preparing_Ukrainian_Judges_for_AI_bernaziuk.pdf
- 16. Берназюк Ян. Примирення та медіація як інструменти ефективного захисту в адміністративному судочинстві https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/184_Conciliation_mediation_effective_remedies_bernaziuk.pdf
- 17. Bernaziuk Ian Sovereign AI: From a Technological Idea to a Matter of State Resilience <https://constitutionalist.com.ua/sovereign-ai-from-a-technological-idea-to-a-matter-of-state-resilience>

Джерела та матеріали

1. Annex III: High-Risk AI Systems Referred to in Article 6(2). EU Artificial Intelligence Act. <https://artificialintelligenceact.eu/annex/3>
2. Draft Guidelines on the implementation of the transparency obligations for certain AI systems under Article 50 of Regulation (EU) 2024/1689 (the 'AI Act'). <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/draft-guidelines-implementation-transparency-obligations-certain-ai-systems-under-article-50-ai-act>
3. The Human Line: Safeguarding Rights and Democracy in the AI Era: meeting report. <https://rm.coe.int/commhr-2025-57-the-human-line-safeguarding-rights-and-democracy-in-the/1680b6a8fd>
4. HUDERIA - Methodology and Model: Human Rights, Democracy and the Rule of Law Impact Assessment of Artificial Intelligence Systems. <https://rm.coe.int/huderia-methodology-and-model-adopted-provisional-version-2026/48802ac001>
5. OECD. Recommendation of the Council on Artificial Intelligence. OECD Legal Instruments. OECD/LEGAL/0449. <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449>
6. Opinion № 26 (2023) of CCJE Moving forward: the use of assistive technology in the judiciary. <https://rm.coe.int/ccje-opinion-no-26-2023-final/1680adade7>
7. Speech by the Chancellor of the High Court: Legal professional privilege in the age of AI (Judiciary of England and Wales). <https://www.judiciary.uk/speech-by-the-chancellor-of-the-high-court-legal-professional-privilege-in-the-age-of-ai>
8. Chief Justice Sundaresh Menon: Opening Keynote at the Asia-Pacific (APAC) Legal Congress 2026. Corporate Counsel: Shepherds in an Age of Generative AI. <https://www.judiciary.gov.sg/news-and-resources/news/news-details/chief-justice-sundaresh-menon-opening-keynote-at-the-asia-pacific-apac-legal-congress-2026>
9. Ukraine: Artificial Intelligence Readiness Assessment Report. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2026. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000398153>
10. AI Act: deal on simplification measures, ban on "nudifier" apps (07.05.26). <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260427IPR42011/ai-act-deal-on-simplification-measures-ban-on-nudifier-apps>
11. «Агентивна держава» в Дії: як ШІ-асистенти замінюють бюрократію персональним сервісом. <https://www.liga.net/ua/economics/opinion/ahentyvna-derzhava-v-dii-iak-shi-asystenty-zaminiuiut-biurokratiyu-personalnym-servisom>
12. Кодекс суддівської етики (Стаття 16). <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-24#Text>
13. Коментар до Кодексу суддівської етики, затверджений рішенням Ради суддів України від 02.03.2026 № 14. <https://constitutionalist.com.ua/komentar-do-statti-16-vykorystannia-suddeiu-tekhnohij-shi-kodeksu-suddivskoi-etyky>
14. Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117). <https://constitutionalist.com.ua/poperednij-proiekt-polozhennia-pro-vykorystannia-tekhnohij-shi-pratsivnykamy-apatu-vs>
15. Положення про використання технологій ШІ працівниками Апарату ВС (Наказ від 08.12.2025 № 117). https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Polozhennya_SHI.pdf
16. Концепція ЄСІКС (наказ ДСА України від 30.04.2025 № 178). https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/normatyvno-pravova%20baza/N_178_2025_dodatok.pdf
17. Opinion № 28 (2025) of CCJE On the importance of judicial well-being for the delivery of justice. <https://rm.coe.int/opinion-no-28-2025-of-the-ccje-published-/4880296bfa>
18. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/934/shtuchnyi-intelekt-ta-systema-pravosuddia-ukrainy-rezultaty-spivpratsi-u-rotsi-sh%D1%81ho-mynuv>

19. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/949/naukovi-nadbannia-iak-osnova-dlia-nastupnykh-krokv-na-shliak-hu-intehratsii-shtuchnoho-intelektu-v-systemu-pravosuddia>
20. Додаткові джерела. <https://so.supreme.court.gov.ua/news/986/tsyfrova-era-pravosuddia-rol-shi-u-zabezpechenni-iednosti-sudovoi-praktyky-v-ukraini>
21. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-and-the-judicial-system-of-ukraine-results-of-cooperation-in-the-past-year>
22. Додаткові джерела. https://slovo.nsj.gov.ua/images/pdf/2024_4_49/nsj_4_49_2024.pdf
23. Додаткові джерела. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/era-shi-y-rol-verhovnih-sudiv-u-cifroviy-transformaciyi-pravosuddya.html>
24. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/artificial-intelligence-in-the-ukrainian-judiciary-charting-the-course-under-the-digital-gavel>
25. Додаткові джерела. <https://law.ukma.edu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Rule-of-Law-and-AI-Challenges.pdf>
26. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/161.%20Future_justice_independent_humane%20AI-era_bernaziuk%20%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BE.pdf
27. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/135.%20Limits_of_Interference_Private_Life_under_National_Security%20Threats_bernaziuk.pdf
28. Додаткові джерела. https://youtu.be/UlghLhHV8os?si=nCpvAl5p5KP3tY_G
29. Додаткові джерела. <https://youtu.be/-qJ2FCeOEWQ>
30. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/182_Integration_AI_into_Ukraine%E2%80%99s_Justice_System_bernaziuk.pdf
31. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/183_Preparing_Ukrainian_Judges_for_AI_bernaziuk.pdf
32. Додаткові джерела. https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezent2026/184_Conciliation_mediation_effective_remedies_bernaziuk.pdf
33. Додаткові джерела. <https://constitutionalist.com.ua/sovereign-ai-from-a-technological-idea-to-a-matter-of-state-resilience>

Файли матеріалу

Оригінальний файл автора